

جاذبه های ارس میزبان گردشگران داخلی و خارجی

همزمان با آغاز بهار منطقه آزاد ارس با تمام امکانات و داشته هایش خود را آماده استقبال از میلیون ها میهمان نوروزی از سراسر کشور کرده است.

همزمان با آغاز بهار منطقه آزاد ارس با تمام امکانات و داشته هایش خود را آماده استقبال از میلیون ها میهمان نوروزی از سراسر کشور کرده است.

به گزارش روز چهارشنبه روابط عمومی این منطقه، ارس شامل چهار منطقه منفصل با مرکزیت شهر جلفا است و در محدوده منطقه آزاد ارس جاذبه های گردشگری تاریخی و طبیعی بسیاری وجود دارد.

در این بین کلیسای تاریخی سنت استپانوس با ثبت جهانی در یونسکو و قدمت تاریخی زیادی دارد و یا اماکن زیارتی مختلف از جمله حرم حضرت جرجیس نبی (ع) یا حرم مطهر امامزاده سید محمدآقا واقع در روستای نوج مهر و یا حرم مطهر امامزاده سید شعیب (ع) واقع در روستای دوزال که البته حرم مطهر این امامزاده در ساختمانی برج مانند متعلق به دوران حکمرانی ایلخانان مغول است و در ظاهر شباهتی به سایر بقاء متبرکه ندارد، اما از جذابیت خاصی برخوردار است.

منطقه آزاد ارس و شهرستان جلفا در عرصه شعر و شاعری هم دارای مفاخر معروفی همانند حکیم ابوالقاسم نباتی است که طی سال های اخیر با همت سازمان منطقه آزاد ارس آرامگاهی در شأن این شاعر گرانقدر در روستای گردشگری اشتبیین ساخته شده است.

البته معرفی این شاعر و محل آرامگاه وی همچنان نیازمند تبلیغات است و مهمانان نوروزی ضمن بازدید از جاذبه گردشگری روستای زیبای اشتبیین می توانند از آرامگاه حکیم نباتی نیز دیدار نمایند.

مجموعه تاریخی حمام، خانه و مسجد روستای کردشت نیز از جمله جاذبه های دوران قاجاریه شهرستان جلفا است که نقاشی های خاص و زیبایی موجود در سقف این حمام تاریخی تصاویر زیبایی را در عکس های یادگاری مهمانان و بازدید کنندگان به جای می گذارد.

از دیگر جاذبه های منطقه آزاد ارس و شهرستان جلفا می توان به آبشار زیبای آسیاب خرابه اشاره کرد که در تمام فصول سال زیبا و آرام برای بازدید علاقه مندان، جذابیت خود را حفظ می کند.

البته فعال شدن دوباره آسیاب آبی جنب آبشار و بازدید از آسیاب و حتی خرید آرد گندم تولیدی با این آسیاب قدیمی جاذبه دیگری به مجموعه وسیع جاذبه های ارس و جلفا اضافه کرده است.

بازدید از قبور مطهر شهدای شهریور سال 1320 که کنار پل مرزی آهنی جلفا قرار گرفته اند و کسب اطلاع از نحوه دلاوری های این شهیدان در مقابل هجوم دشمن به خاک ایران عزیز و دلیل خاکسپاری آنها در کنار مرز نیز از جمله مطالبی است که می تواند در سفر به منطقه آزاد ارس بر معلومات عمومی همه مخاطبان بیافزاید.

البته نصب تندیس های مفاخر و مشاهیر آذربایجان و همچنین تندیس هایی از پرندگان و حیوانات در اماکن مختلف شهر جلفا زیبایی خاصی به معابر شهر بخشیده که در چشم مسافران جذاب خواهد بود.

از جمله دیگر جاذبه های جلفا به باغ های میوه که عمدتاً گیلاس، آلبالو، زردآلو، هلو و سیب هستند و در فصل بهار شکوفه های این درختان مناظر زیبایی را در طبیعت منطقه آزاد ارس به نمایش می گذارد، می توان اشاره نمود.

همچنان که ماهیگیری در کنار رود پر آب ارس بهترین و سالم ترین تفریح برای مسافران نوروزی است، با همکاری و هماهنگی مرزبانی و سازمان منطقه آزاد ارس سکوی ماهیگیری در ایام نوروز در کنار این رودخانه برقرار است و حتی مسابقات ماهیگیری نیز برگزار می شود.

کاروانسرای تاریخی خواجه نظر که امروزه به سفره خانه سنتی تغییر کاربری داده و فضای دلپذیری را برای صرف غذا فراهم آورده

و یکی دیگر از اماکن جذاب گردشگری منطقه آزاد ارس می باشد، البته پارک ساحلی زیبایی جدیداً توسط منطقه آزاد ارس در کنار کاروانسرا ایجاد شده که دسترسی به ساحل زیبای ارس برای تفریح گردشگران را آسان نموده است.

وجود کلیساهای تاریخی چوپان و سنت استپانوس و کلیسای ننه مریم نیز از جمله اماکن تاریخی حاشیه رود ارس هستند که به دلیل اهمیت و قدمت زیاد کلیسای سنت استپانوس و واقع شدن محل این کلیسا در دامنه کوه و جنگل دره شام که فضای طبیعی، تاریخی را با هم هماهنگ ساخته باعث شده تعداد زیادی از گردشگران داخلی و خارجی را به سوی خود جذب نماید.

البته حرم مطهر امامزاده سید محمدآقا نوجه مهر نیز هر سال میزبان میلیون ها نفر زائری است که از نقاط مختلف جهت زیارت این حرم مطهر به جلفا می آیند و از این رو امکانات اقامتی زیادی در کنار حرم مطهر فراهم شده است.

* ارس و صنایع دستی بی نظیر آن *

در روزگاران گذشته، صنایع دستی به عنوان پدیده ای تمام عیار در هر دوره ای حضور فعال داشته است. در ایامی که ماشین بوجود نیامده بود و حتی در دورانی که حضور آن به گستردگی امروز نبود، این صنعت بود که حامی تمام استعدادها و آفرینش های سازندگی بشر بود.

استعداد، روحیه خلاق و قدرت ابتکار صنعتگران و علاقه آنان به تولید آثار هنری و ذوقی باعث شده است که کشور ما از گذشته های بسیار دور تا زمان حال همواره در تولید محصولات صنایع دستی موقعیتی ممتاز داشته و از شهرتی عالم گیر برخوردار شود.

صنایع دستی نوعی کار است که در آن لوازم تزئینی و کاربردی تنها با استفاده از دست یا ابزار ساده ساخته می شود. معمولاً این کلمه به روش های سنتی ساختن کالاها اطلاق می شود. استاد کاری مخصوص هر یک از این موارد مهم ترین ملاک است.

چنین چیزهایی اغلب از لحاظ فرهنگی و یا مذهبی فوق العاده هستند.

لوازمی که بصورت تولید انبوه و یا با ماشین آلات مختلف ساخته می شوند جزء صنایع دستی نیستند.

صنایع دستی به عنوان یکی از جاذبه های حاشیه ارس محسوب شود.

حوزه صنایع دستی از جمله عرصه هایی است که در منطقه آزاد ارس، ظرفیت خوبی برای ایجاد ارزش افزوده دارد و همچنین از منطقه جلفا تا خداآفرین سرشار از صنایع دستی متنوع و هنرمندان ارزشمند است.

سازمان منطقه آزاد ارس هم برای توسعه گردشگری و صنایع دستی، حمایت از هنرمندان صنایع دستی را ضروری دانسته و در این راستا توجه ویژه ای داشته است.

* قلم زنی (سبک تبریز) *

قلم زنی عبارت است از تزئین و کندن نقوش بر روی اشیاء فلزی به ویژه مس، نقره و برنج سبک قلم زنی تبریز با قلم زنی اصفهان متفاوت می باشد، بدین شکل که در سبک تبریز همه مراحل کار با دست انجام و حکاکی می شود در حالی که در قلم زنی اصفهان با ضربه چکش کاری می شود.

ابزار کار این رشته قلم های فولادی بوده که اکثراً توسط خود هنرمندان ساخته می شود. بیشتر نقوش کنده کاری شده الهام گرفته از طرح های مسجد کبود در تبریز می باشد، نقوش ثابت و براق مشخصه اصلی هنر قلم زنی تبریز است که باعث زیبایی منحصر بفرد و تفاوت چشمگیر این هنر می شود.

هم اکنون چهار کارگاه قلم زنی در منطقه آزاد ارس فعالیت می کنند.

* منبت چوب *

منبت کاری هنری است مشتمل بر حکاکی و کنده کاری بر روی چوب بر اساس نقشه ای دقیق.

تاریخچه مثبت کاری چندان روشن نیست و به درستی نمی توان گفت این هنر صنعت از چه زمانی ابداع شده و رواج یافته است. قدیمی ترین اثر مثبت موجود که تاریخ نیمه اول قرن سوم هجری قمری را دارد، یک لنگه در چوبی متعلق به مسجد جامع عتیق شیراز است که در دوره عمر و بن لیث صفاری ساخته شده است.

در خود منطقه آزاد ارس نیز درب ورودی کلیسای سنت استپانوس مزین به نقش و نگارهای مثبت بر روی چوب است که قدیمی ترین اثر این منطقه می باشد.

مثبت یکی از رشته های مرسوم منطقه است و علت این امر نیز وجود درختان انبوه گردو در روستاهای ارسی و داران بوده که در خود این روستاها کارگاه های متعدد نجاری و مثبت کاری وجود داشته و هنرمندان و صنعت گران بسیاری به این رشته مشغول هستند.

* ورنی بافی *

نام ورنی از کلمه ترکی باستانی (Vereni) به معنی ازدها گرفته شده است.

ورنی نوعی گلیم یک رو یا گلیم فرش نما بدون پرز است که به سبک پود پیچی یعنی گذراندن پود اصلی از تار و پیچش نخ خامه به دور نخ های تار شکل گرفته و نقش می پذیرد.

ورنی نه فرش است و نه گلیم بلکه نوعی زیرانداز یک رو است که هم سادگی و سبکی گلیم را دارد و هم ظرافت و زیبایی قالی را، ورنی به دلیل عدم استفاده از گره در بافت آن جزو گلیم و به اعتبار طرح و نقشه و شکل ظاهری آن مشابه قالی به نظر می آید.

جنس ورنی گاه تلفیقی از ابریشم یا پشم است و بر روی دار بصورت عمودی بدون نقشه و بصورت ذهنی توسط زنان و دختران عشایر و مناطق روستایی بافته می شود در واقع نقوش ورنی ملهم از طبیعت زیستگاه زنان و دختران عشایر است.

اشکال حیوانات اهلی و وحشی منطقه همچون گوزن، آهو، گرگ، بوقلمون، مرغ و خروس، سگ گله، عقاب، بیر، شتر، شیر و شغال و امثال آن نقوش ساده ورنی را تشکیل می دهند.

تولید ورنی بیشتر در فصل قشلاق ایل انجام می شود که عشایر فرصت کافی برای استراحت و سکونت در یک منطقه را دارند.

ورنی بافته شده با ابریشم، از ظرافت و زیبایی خاصی برخوردار است و از نظر وزن سبک تر و کم حجم تر از نوع پشمی آن است و توجه گردشگران داخلی و خارجی را به خود جلب کرده است.

ورنی به کشورهای حاشیه خلیج فارس و اروپایی و آسیایی مانند ایتالیا، فرانسه و آلمان صادر می شود. ورنی ها اصولاً به رنگ لاک، سرمه ای، سفید پیازی و آبی روشن هستند. در همه اندازه برای پستی، پادری، قالیچه، کناره قالی خورجین، جوال و تهیه جل اسب نیز استفاده می کنند.

در منطقه آزاد ارس هم یکی از مشهورترین نوع گلیم هایشان ورنی است که شهرت جهانی پیدا کرده است و هرگز پرسی در این نوع فرش پیدا نخواهید کرد.

* سفال و سرامیک *

سفال یکی از خلاقیت های ماندگار انسان از دوره نوسنگی و ماقبل تاریخ است. هیچکدام از مصنوعات و ساخته های فکر و اندیشه انسان از نظر ارزانی و فراوانی مواد اولیه در طبیعت به پای سفال نمی رسد.

لغت سفال به مواد و قطعات آماده ای اطلاق می شود که از خاک رس ساخته و شکل داده شده و سپس آنها را در کوره پخته اند. سرامیک از لغتی یونانی (keramos) به معنای جسم سفالین پخته شده گرفته شده است و به محصولاتی گفته می شود که از مواد معدنی و خاک تهیه شده باشد و سپس در کوره با گرمای زیاد حرارت دیده و به خواص نهایی خود برسد و در نهایت پخته شود.

هنر سفالگری در خطه آذربایجان پیوند تنگاتنگی با خاک سفید بومی منطقه زنوز دارد حدود ربع قرن پیش استاد مرحوم عباس

و احمد قابچی از زنوز به تبریز رفته و با تاسیس کارگاه سفالگری در محله درب سرخاب تبریز این روش تولید را آغاز و تا به امروز پی گرفته اند.

سفالگری بومی منطقه در شش دهه ی گذشته فراز و فرودهایی داشته است. ولی استفاده از این بدنه های سفالی به عنوان بوم نقاشی قابل کاربرد و نقش آفرینی بر این بوم خاکی با بهره مندی از پیشینه ی غنی هنر ایران، حرکتی بود که از سال 1375 ه.ش به همت سازمان میراث فرهنگی ، صنایع دستی و گردشگری آغاز و روز به روز بر شمار مخاطبان و علاقمندان سفالگری افزوده شد.

سازمان منطقه آزاد ارس با صدور مجوز آموزشگاه های صنایع دستی و برگزاری دوره های آموزش رایگان عهده دار نشر، حفظ و احیاء این هنر و صنعت در این خطه از کشور است.

در یک جمله می توان گفت که جای جای جلفا و منطقه آزاد ارس دیدنی و زیباست و هر روز نیز بر این زیبایی ها افزوده می شود.

امید است که در نوروز 1394 منطقه آزاد ارس میزبان شایسته ای برای ایرانیان عزیز باشد و همگان با خاطره ای خوش از ارس به موطن خود باز گردند.

شهرستان جلفا یکی از شهرستان های 21 گانه آذربایجان شرقی است که در شمال غربی و 146 کیلومتری تبریز مرکز این استان واقع شده و از طریق رودخانه ارس با جمهوری خودمختار نخجوان و جمهوری ارمنستان مرز مشترک دارد.

منطقه آزاد ارس با تصویب نمایندگان مجلس شورای اسلامی در سال 84 فعالیت خود را در زمینه های تولیدی، صنعتی و گردشگری آغاز کرده و موفقیت هایی در نیل به اهداف خود داشته است.